

George Orwell

Ferma animalelor

Traducere de Raluca-Andreea Copăceanu

Capitolul I

Domnul Jones, proprietarul Fermei Conacul, încuiase cotețele găinilor peste noapte, dar era prea beat ca să-și amintească să închidă și ușilele prin care circulau păsările. S-a împleticit prin curte, făcând cercul de lumină al felinarului să danseze dintr-o parte în alta, și-a aruncat cizmele din picioare la ușa din spate, și-a turnat un ultim pahar de bere din butoiul aflat în încăperea unde se spălau vasele și a urcat scările, îndreptându-se spre patul în care doamna Jones sforăia deja.

De îndată ce lumina din dormitor s-a stins, s-au iscat o agitație și un freamăt prin toate clădirile Fermei. În timpul zilei, se răspândise zvonul că bătrânul Maior, un vier premiat din rasa Alb Mijlociu, avusese un vis neobișnuit, cu o noapte înainte, pe care dorea a-l împărtăși celorlalte animale. Se învoiseră să se întâlnească toate în hambarul cel mare, de îndată ce vor fi fost sigure că domnul Jones nu le mai stătea în cale. Bătrânul Maior (așa îl numiseră dintotdeauna, deși numele sub care participase la expoziții era Mândrețea Willingdonului) era atât de prețuit la Fermă, încât cu toții erau dispuși să piardă o oră de somn doar ca să audă ce avea de spus.

La un capăt al hambarului cel mare, pe un fel de platformă, Maiorul se așezase deja confortabil pe patul său de paie, sub un felinar agățat de o bârnă. A avea doisprezece ani și în ultima vreme se cam rotunjise, dar era încă un porc cu o înfățișare maiestuoasă, cu un aer înțelept și binevoitor, deși colții săi nu fuseseră niciodată tăiați. Nu trecu mult și celelalte animale începură să sosească și să se facă comode, fiecare în felul său. Primii au venit cei trei câini – Clopoțica, Jucăușa și Șterpelici –, apoi au sosit porcii, care s-au așezat imediat pe paie, în fața platformei. Găinile s-au cocoțat pe prăjini, porumbeii au fâlfâit până sus pe căpriori, oile și vacile s-au așezat în spatele porcilor și-au început să rumege. Cei doi cai de ham, Voinicu și Trifoita, au intrat împreună, mișcându-se alene și cu mare grijă, ca nu cumva să calce cu copitele lor imense și păroase vreun animal mic ascuns în paie. Trifoita era o iapă voinică și cu o alură maternă, de vârstă aproape mijlocie, care nu-și mai recăpătase silueta după a patra fătare. Voinicu era un exemplar enorm, înalt de vreo șase picioare și puternic cât doi cai obișnuiți puși laolaltă. Dunga albă de pe nas îi dădea o înfățișare oarecum prostească și, de fapt, nu strălucea ca inteligență, dar cu toții îl respectau pentru tăria sa de caracter și pentru puterea sa de muncă formidabilă. După cai, venea Muriel, capra cea albă, și Benjamin, măgarul. Benjamin, cel mai bătrân animal de la Fermă, era mereu prostdispus. Vorbea foarte rar și, când o făcea, avea de obicei remarci cinice, de exemplu, spunea că Dumnezeu îi dăduse o coadă ca să se apere de muște, dar ar fi preferat să nu fi avut deloc coadă și să nu fi existat muște. Dintre toate animalele de

la Fermă, numai el nu râdea niciodată. Când era întrebat de ce, răspundea că nu vede nimic de râs. Cu toate acestea, fără să o recunoască deschis, îi era devotat Voinicului; de obicei, cei doi își petreceau duminicile împreună în micul padoc din spatele livezii, păscând unul lângă altul fără să scoată niciun cuvânt.

Cei doi cai tocmai se așezaseră la locurile lor când un cârd de rățuște, care își pierduseră mama, au intrat în hambar, măcănind slab și rătăcind dintr-o parte în alta în căutarea unui loc unde să nu fie călcate în picioare. Trifoița a făcut un fel de zid în jurul lor cu piciorul ei din față, și rățuștele s-au cuibărit acolo și au adormit de îndată. În ultimul moment, Mollie – iapa cea albă, prostuță și drăguță, care trăgea cabrioleta domnului Jones – a intrat cu un mers afectat, pășind delicat în timp ce ronțăia un cub de zahăr. A luat loc în față și a început să-și fluture coama albă, sperând să atragă atenția spre panglicile roșii cu care aceasta era împletită. Ultima dintre toate sosi pisica și, ca de obicei, s-a uitat în jur în căutarea celui mai cald loc și într-un final s-a înghesuit între Voinicu și Trifoița; acolo, a tors mulțumită, pe tot parcursul discursului ținut de Maior, fără să asculte o vorbă din cuvântarea acestuia.

Toate animalele erau prezente acum, în afară de Moise, corbul domesticit, care dormea pe o stinghie după ușa din spate. Când Maiorul a văzut că toți se așezaseră confortabil și așteptau cu atenție, și-a dres glasul și a început:

— Tovarăși, ați aflat deja despre visul neobișnuit pe care l-am avut noaptea trecută. Dar voi reveni la vis mai târziu. Mai întâi am altceva de spus. Mă tem, tovarăși, că nu mai am

multe luni de trăit și, înainte să mor, simt că este de datoria mea să vă împărtășesc înțelepciunea pe care am agonisit-o. Am avut o viață lungă, deci am avut multă vreme să cuget cât timp stăteam singur în cotețul meu și cred că pot să afirm că înțeleg sensul vieții pe acest pământ cât de bine poate un animal ce trăiește în aceste timpuri. Despre acestea doresc să vă vorbesc. Așadar, tovarăși, care este sensul vieții noastre? Să fim cinstiți: viețile noastre sunt nefericite, chinuite și scurte. Ne naștem, ne este dată atâta mâncare cât să ne țină în viață și aceia dintre noi care sunt capabili să muncească sunt forțați să o facă până la ultima fărâmbă a puterii noastre; și, de îndată ce nu mai suntem de folos, suntem omorâți cu o cruzime înfiorătoare. Niciun animal din Anglia, după vârsta de un an, nu cunoaște ce înseamnă fericirea sau tihna. Niciun animal din Anglia nu este liber. Viața unui animal este suferință și sclavie: acesta este purul adevăr. Sunt toate acestea pur și simplu parte din firea lucrurilor? Este pământul nostru atât de sărac încât nu permite celor ce trăiesc pe el să ducă o viață decentă? Nu, tovarăși, de o mie de ori nu! Clima Angliei este bună, pământul ei este fertil și capabil să producă hrană din belșug pentru mult mai multe animale decât trăiesc în prezent în țară. Însăși Ferma noastră ar putea întreține de una singură o duzină de cai, douăzeci de vaci, sute de oi, și toate ar putea trăi într-un confort și cu o demnitate care acum aproape că depășesc puterea imaginației noastre. Atunci de ce continuăm în această stare jalnică? Deoarece aproape tot produsul muncii noastre este furat de către ființele omenești. Acolo, tovarăși, este răspunsul la toate problemele noastre,

care poate fi rezumat la un singur cuvânt: Omul. Omul este singurul dușman adevărat pe care îl avem. Eliminați Omul din peisaj, iar cauza principală a foametei și istovirii noastre este înlăturată pentru totdeauna. Omul este singura creatură care consumă fără să producă. Nu dă lapte, nu face ouă, este prea slab să poată trage plugul, nu poate alerga destul de repede ca să prindă iepuri. Cu toate acestea, este stăpânul tuturor animalelor. Le pune la muncă, le dă minimum de mâncare, cât să nu moară de foame, și restul îl păstrează pentru sine. Noi lucrăm pământul, bălegarul nostru îl fertilizează și totuși nici măcar unul dintre noi nu deține nimic în afară de propria sa piele. Vacilor, ce vă văd în fața mea, câte mii de litri de lapte ați produs în ultimul an? Și ce s-a întâmplat cu laptele care ar fi trebuit să-i facă pe viței să crească puternici? Orice picătură s-a dus pe gâtlejurile dușmanilor. Iar voi, găinilor, câte ouă ați făcut în ultimul an și din acestea câți pui au ieșit? Restul au ajuns toate la piață ca să le aducă bani lui Jones și oamenilor săi. Cât despre tine, Trifoito, unde sunt cei patru mânji pe care i-ai fătat, care ar fi trebuit să-ți fie sprijin și să-ți aducă bucurii la bătrânețe? Fiecare a fost vândut la vârsta de un an, nu-l vei mai vedea pe niciunul, niciodată. Drept răsplată pentru cele patru nașteri și pentru toată munca ta la câmp, ce ai primit în afară de rațiile tale și de o boxă în grajd? Chiar și viețile jalnice pe care le ducem ne sunt curmate înainte de vreme. În ceea ce mă privește, nu mă pot plânge, întrucât mă număr printre cei norocoși. Am doisprezece ani și am avut peste patru sute de copii. Asta e viața firească a unui porc. Însă niciun animal nu scapă până la urmă de cuțitul nemilos. Voi, porcei tineri ce vă

aflați în fața mea, fiecare dintre voi vă veți da sufletul urlând din toți bojocii când vă veți trezi cu cutitul la gât, în cel mult un an. Cu toții vom trece prin acea oroare – vaci, porci, găini, oi –, toți. Nici măcar caii și câinii nu au o soartă mai bună. Pe tine, Voinicule, chiar în ziua în care mușchii tăi cei vânjoși își vor pierde puterea, Jones te va vinde măcelarului, care îți va tăia gâtulejul și îți va fierbe carnea ca să o dea câinilor de vânătoare. Cât despre câini, când îmbătrânesc și rămân fără dinți, Jones le agață o cărămidă de gât și îi înecă în iazul cel mai apropiat. Atunci, nu este clar ca lumina zilei, tovarăși, că toate relele din viața noastră izvorăsc din tirania oamenilor? Trebuie doar să ne descotorosim de Om, și produsul muncii noastre va rămâne al nostru. Aproape peste noapte, am deveni bogați și liberi. Ce trebuie să facem așadar? Păi să muncim zi și noapte, trup și suflet, să înlăturăm de la putere omenirea! Acesta este mesajul meu pentru voi, tovarăși: Revoltă! Nu știu când va avea loc Revolta, poate peste o săptămână sau poate peste un secol, dar știu, la fel de sigur precum văd paiele de sub picioarele mele, că mai devreme sau mai târziu se va face dreptate. Aveți asta în vedere, tovarăși, în puținul timp care a mai rămas din viețile voastre! Și, mai presus de toate, duceți cuvântul meu celor care vor trăi după voi, astfel încât generațiile viitoare să ducă mai departe lupta până la victorie. Și nu uitați, tovarăși, hotărârea voastră nu trebuie să slăbească niciodată. Niciun argument să nu vă abată de la cale. Nu ascultați niciodată când alții pretind că Omul și animalele au un interes comun, că prosperitatea unuia înseamnă prosperitatea celorlalți. Toate sunt minciuni. Omul nu servește interesul niciunei creaturi

LIBRIS | We know books

în afară de el, iar între noi, animalele, să fie unitate perfectă, camaraderie perfectă în luptă. Toți oamenii sunt dușmani. Toate animalele sunt tovarăși.

În acel moment, s-a iscat un tărașoi nemaipomenit. În timp ce Maiorul vorbea, patru șobolani mari se furișaseră afară din găurile lor și stăteau acum pe labele din spate, ascultându-l. Câinii i-au zărit deodată, iar șobolanii de-abia au apucat să scape cu viață năpustindu-se iute înapoi în găuri. Maiorul și-a ridicat copita, în semn de liniște.

— Tovarăși, a spus el, iată o chestiune ce trebuie lămurită. Animalele sălbatice, precum șobolanii și iepurii, ne sunt prieteni sau dușmani? Propun să votăm. Pun următoarea întrebare adunării: Sunt șobolanii tovarăși?

Votarea a avut loc de îndată și s-a hotărât cu o majoritate covârșitoare că șobolanii erau tovarăși. Au existat numai patru voturi contra, aparținând celor trei câini și pisicii; ulterior, s-a descoperit că cea din urmă votase cu ambele tabere. Maiorul a continuat:

— Mai am câte ceva de spus. Repet doar, amintiți-vă mereu datoria voastră de a fi dușmanii Omului și a tot ceea ce ține de el. Orice umblă pe două picioare ne este dușman. Orice umblă pe patru picioare sau are aripi ne este prieten. Și amintiți-vă, de asemenea, că în lupta împotriva Omului nu trebuie să ajungem să-i semănăm. Chiar și când îl veți fi înfrânt, să nu-i adoptați viciile. Niciun animal nu are voie să locuiască într-o casă sau să doarmă într-un pat, sau să poarte haine, sau să bea alcool, sau să fumeze tutun, sau să se atingă de bani, sau să facă negoț. Toate obiceiurile Omului sunt rele.

LEBIS | We know books

Mai presus de toate, niciun animal nu trebuie să-și tiranizeze semenii. Slabi sau puternici, isteți sau săraci cu duhul, suntem cu toții frați. Niciun animal nu are voie să omoare un alt animal. Toate animalele sunt egale. Iar acum, tovarăși, vă voi vorbi despre visul meu de aseară. Nu sunt în stare să vă descriu visul. Visul mi-a înfățișat cum va arăta Pământul când Omul va fi dispărut, dar în același timp mi-a amintit despre ceva ce uitasem de mult. Cu mulți ani în urmă, pe când eram un porcușor, mama mea și celelalte scroafe obișnuiau să cânte un cântec vechi căruia îi cunoșteau doar melodia și primele trei cuvinte. Învătasem melodia în pruncie, dar îmi ieșise din minte de foarte mult timp. Noaptea trecută însă, mi-a revenit în vis. Chiar mai mult de-atât, cuvintele cântecului mi-au revenit și ele, cuvinte care, sunt sigur de asta, au fost cântate de animalele de odinioară și fuseseră uitate timp de generații. Vă voi cânta acel cântec acum, tovarăși. Sunt bătrân și vocea mea e răgușită, dar, de îndată ce vă învăț melodia, veți putea să îl cântați mai bine voi înșivă. Se numește *Dobitoace ale Angliei*.

Bătrânul Maior își drese glasul și începu să cânte. Precum spusese, vocea îi era răgușită, dar cânta destul de bine și era o melodie antrenantă, undeva între *Clementine* și *La Cucaracha*. Versurile sunau astfel:

*Dobitoace ale Angliei și Irlandei,
Ființe din orice țară și climat,
Ascultați-mi veștile îmbucurătoare,
Viitor de aur ne e destinat.*

Mai devreme sau mai târziu va veni ziua
Când pe Tiranul Om l-om înlătura,
Iar rodnicele câmpii verzi ale Angliei
Doar noi voioase le vom cutreiera.

Belciuge-n nas nu vom mai purta
Și nici harnașamente pe spinare,
Zăbale și pinteni – rugina le va mânca,
Bice nu vor pocni necruțătoare.

Bogății mai multe decât poți imagina,
Porumb, grâu, orz, ovăz și alte grâne,
Trifoi, fasole, fân și movile de sfeclă,
Peste toate vom deveni stăpâne.

Câmpiile Angliei tare vor străluci,
Apele ei vor fi pure, curate,
Brizele ei vor sufla dulce, răcoritor
În ziua când vom fi eliberate.

Pentru acea zi trebuie din greu să muncim,
Chiar de murim înainte să vină;
Toate dobitoacele: vaci, cai, găște, curcani
Trudim pentru libertate deplină.

Dobitoace ale Angliei și Irlandei,
Ființe din orice țărâm și climat,
Ascultați-mi veștile îmbucurătoare,
Viitor de aur ne e destinat.

LIBRIS | We know books

Cântatul acestui imn le-a entuziasmat peste măsură pe toate animalele. Chiar înainte ca Maiorul să ajungă la final, au început să cânte de unele singure. Chiar și cele mai prostănace prinseseră deja din mers melodia și câteva cuvinte, cât despre cele deștepte – precum porcii și câinii –, acestea au învățat întregul cântec pe de rost în câteva minute. Apoi, după câteva încercări, întreaga Fermă s-a avântat la unison într-o interpretare impresionantă a imnului *Dobitoace ale Angliei*. Vacile îl mugeau, câinii îl scheunau, oile îl behăiau, caii îl nechezau, rațele îl măcăneau. Erau atât de încântate, încât l-au cântat de la cap la coadă de cinci ori la rând și ar fi continuat să-l cânte toată noaptea, dacă n-ar fi fost întrerupte.

Din păcate, tărăboiul l-a trezit pe domnul Jones, care a sărit din pat ca să se asigure că nu intrase vreo vulpe în curte. A apucat arma pe care o ținea întotdeauna într-un colț al dormitorului și în întuneric a tras o încărcătură de alice numărul 6. Alicele s-au înfipt în peretele hambarului, iar întâlnirea s-a încheiat în grabă. Cu toții au zbughit-o, fiecare la locul unde dormea. Păsările au sărit pe stinghiile lor, animalele s-au cuibărit în paie și toată suflarea din Fermă a adormit pe loc.